

بسم الله الرحمن الرحيم

سیاست خارجی آمریکا در دوران جو بایدن

در رابطه با ایران

جو بایدن هشتمین رئیس جمهور ایالات متحده آمریکا است که در برابر جمهوری اسلامی ایران قرار می‌گیرد. طی ۴۳ سال که از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران می‌گذرد، رؤسای جمهور آمریکا از هر دو حزب دموکرات و جمهوری خواه تلاش کرده‌اند، انقلاب اسلامی در ایران را سرنگون و از قدرت‌یابی ایران در منطقه جلوگیری کنند.

طی این دوران دولت آمریکا برای رسیدن به چنین هدفی، کلیه امکانات و ظرفیت‌های خود را به کار گرفت؛ از تحریم و اعزام نیرو به طبس، تا سرنگونی هواپیمای مسافربری ایرباس و حمله به سکوهای نفتی ایران در خلیج فارس و از تحریک جریان‌های ضد انقلاب تا ترور سردار شهید قاسم سلیمانی و نهایتاً راه‌اندازی جنگ‌های سایبری و اقتصادی علیه ایران.

در این ۴۳ سال نیز جمهوری اسلامی ایران در برابر اقدامات خصمانه امریکایی‌ها ساکت نبوده است. جمهوری اسلامی جدا از سرنگونی حکومت غرب‌گرای پهلوی در ایران، صدور انقلاب اسلامی به دیگر بخش‌های غرب آسیا، حمایت از جنبش‌های مردمی ضد صهیونیستی و کمک به ملت فلسطین و نهایتاً تلاش برای ارائه الگوی جدید از ایستادگی در برابر مستکبران را به نمایش گذاشت.

با توجه به چنین سابقه طولانی از خصومت و دشمنی میان ایران و آمریکا، هر دولتی که در واشنگتن بر سر کار بیاید، مسیر گذشته را دنبال خواهد کرد، مگر این که در تهران، تغییرات مد نظر امریکایی‌ها رخ دهد. این تغییرات نیز تقریباً همان مواردی هستند که مایک پمپئو، وزیر وقت خارجه امریکا چند روز بعد از خروج امریکا از توافق هسته‌ای با ایران - برجام - اعلام کرد و مشتمل بر ۱۲ شرط برای آشتی میان ایران و امریکا بود.^۱

۱- این شروط ۱۲ گانه را مایک پمپئو، وزیر خارجه دولت ترامپ در سال ۱۳۹۷ در مرکز مطالعاتی هریتیج آمریکا با ادعای شرایط کشورش برای دستیابی به توافق جدید با ایران اعلام کرد که عبارتند از: ۱: ایران باید راکتورهای آب سنگین را تعطیل کند، غنی‌سازی خود را متوقف کرده هرگز بازفرآوری پلوتونیوم را از سر نگیرد؛ ۲: اجازه دسترسی آزادانه به بازرسان آژانس به تمامی سایت‌ها (نقاط ایران)؛ ۳: ایران باید به آژانس فهرست تمامی ابعاد نظامی برنامه هسته‌ای خود را اعلام کند؛ ۴: ایران باید توسعه و پرتاب موشک‌های بالستیک و دارای قابلیت حمل کلاهک هسته‌ای را متوقف کند؛ ۵: آزادی تمام شهروندان امریکایی زندانی در ایران؛ ۶: ایران باید حمایت از حزب الله، حماس، جهاد اسلامی را متوقف کند؛ ۷: ایران باید تمامی نیروهای تحت فرماندهی خود را از سوریه بیرون بکشد؛ ۸: ایران باید به حاکمیت دولت عراق احترام بگذارد و از خلع سلاح و انحلال نیروهای حشدالشعبی حمایت کند؛ ۹: ایران باید حمایت نظامی خود از شبه نظامیان حوثی را متوقف کرده و در راستای راه حل سیاسی در یمن همکاری کند؛ ۱۰: ایران باید حمایت خود از گروه طالبان و دیگر گروه‌های تروریستی در افغانستان و منطقه را متوقف کرده و

با مروری بر این ۱۲ شرط، مشخص می‌شود که دولت‌های مختلف آمریکا از سال ۱۳۵۷، تقریباً تمامی یا بخشی از آن را مد نظر داشته‌اند. از این رو قابل انتظار خواهد بود که آمریکایی‌ها در آینده نیز همچنان شروط ۱۲ گانه پمپئو را در قبال ایران دنبال کنند. بنابراین می‌توان پیش‌بینی کرد که استراتژی کلان ایالات متحده آمریکا در دوران ریاست جمهوری جُو بایدن، تفاوت معناداری با گذشته نداشته باشد.

۱- تجربیات شخصی بایدن در موضوع ایران

از بین هشت رییس جمهور هم‌عصر جمهوری اسلامی ایران، جُو بایدن به همراه جورج هربرت واکر بوش (بوش پدر) بیش از دیگران تجربه فعالیت در حوزه سیاست خارجی و سیاست امنیتی داشته‌اند. بوش پدر پیش از تکیه زدن بر کرسی ریاست جمهوری، در مسندهایی همچون سفیر ایالات متحده در جمهوری خلق چین و ریاست بر آژانس اطلاعات مرکزی آمریکا -سیا- را در کارنامه خود داشت و هشت سال نیز در مقام معاونت ریاست جمهوری، از نزدیک با مسائل سیاست خارجی درگیر بود.

پناه دادن به اعضای القاعده را پایان دهد؛ ۱۱: ایران باید حمایت نیروی قدس سپاه از تروریست‌ها و شرکای شبه نظامی آن را متوقف کند؛ ۱۲: ایران باید رفتار تهدیدآمیز علیه همسایگان خود را متوقف کند. بسیاری از آنها همپیمان آمریکا هستند، این امر از جمله شامل تهدید به نابودی اسرائیل و شلیک موشک‌هایش به عربستان و امارات است، این بند همچنین شامل تهدید علیه حمل و نقل بین‌المللی و حملات سایبری است.

بایدن نیز بخش عمده‌یی از حضور ۲۶ ساله خود در سنا را در کمیته روابط خارجی طی کرده است. وی سال‌های طولانی یا مقام ارشد کمیته روابط خارجی بوده یا ریاست آن را برعهده داشته است.^۲ گفته می‌شود بایدن در دوران تصدی سمت‌های مهم کمیته روابط خارجی سنا، با بیش از ۱۵۰ رهبر کشور و رؤسای سازمان‌های بین‌المللی دیدار داشته است. وی همچنین، همانند بوش پدر، پیش از تصدی سمت ریاست جمهوری، به مدت هشت سال معاون رئیس جمهوری اسبق آمریکا، یعنی باراک اوباما بوده است. از این جهت انتظار می‌رود، رییس جمهوری کنونی آمریکا، درک بهتری از پیچیدگی‌های سیاست خارجی از جمله روابط با ایران داشته باشد. بویژه این که چهار سال ریاست جمهوری دونالد ترامپ، به عنوان یک فرد بی-تجربه در موضوعات سیاست خارجی و سیاست امنیتی ایالات متحده، از دید بسیاری از آمریکایی‌ها، لطمات سنگینی به وجهه خارجی آمریکا وارد کرده و اکنون حامیان دولت کنونی انتظار دارند بایدن عملکرد بهتری در عرصه نظام بین‌الملل از خود بروز دهد.

از سوی دیگر، بایدن در مقام رییس جمهوری وقت، تجربه فراوانی در ارتباط با جمهوری اسلامی و مذاکره با ایران داشته است. بخش عمده دوران هشت ساله ریاست جمهوری اوباما با تلاش‌های واشنگتن برای تشدید تحریم‌های اقتصادی

۲- لازم به ذکر است زمانی که یک حزب در مجالس کنگره در اقلیت است، به بالاترین عضو آن حزب در کمیته‌های مجالس، مقام ارشد گفته می‌شود که به طور مشترک با رییس کمیته، ریاست جلسات را برعهده دارند.

علیه ایران و سپس، مذاکرات هسته‌ای سپری شد و بایدن در مقام معاون اوباما و به عنوان عضوی از شورای امنیت ملی ایالات متحده، همواره از دقیق‌ترین اطلاعات و اخبار مربوط به سیاست خارجی و سیاست امنیتی برخوردار بوده است. از این رو، برخلاف فردی مانند دونالد ترامپ که تجربه شخصی در روند مذاکراتی با ایران نداشت، جو بایدن به شکل مستمر و لحظه به لحظه در جریان مذاکرات هسته‌ای با ایران بوده است. به همین دلیل نیز وی حتی پیش از اعلام نامزدی در انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۲۰ آمریکا، در زمره منتقدان خروج آمریکا از برجام بود. البته بایدن برای مخالفت با تصمیم ترامپ دلایل دیگری نیز داشت از جمله دفاع از میراث اوباما. با این حال، شاید بتوان گفت اطلاع دقیق بایدن از جزئیات مذاکراتی و ضروریاتی که در نهایت ایالات متحده را واداشت که برجام را بپذیرد، در طرح انتقاد از راهبرد دولت ترامپ در قبال ایران، مؤثرتر بوده است.

جو بایدن در دوران رقابت‌های انتخابات ریاست جمهوری، طی مقاله‌ای در سایت اینترنتی شبکه سی ان ان، راهکار چند مرحله‌ای خود را در قبال ایران منتشر کرد. وی در این مقاله توضیح داد ایالات متحده باید به توافق هسته‌ای با ایران برگردد، از این توافق برای رفع نگرانی‌ها در خصوص فعالیت‌های موشکی و منطقه‌ای ایران استفاده کند و به فشارهای حقوق بشری بر ایران ادامه دهد. این مقاله حاوی این پیام بود که در صورت راهیابی مجدد دموکرات‌ها به کاخ سفید، راهبرد مرحله‌ای ایالات متحده در قبال ایران بار دیگر در دستور کار دولت آمریکا قرار خواهد گرفت.

لازم به ذکر است دولت ترامپ در قبال ایران، به راهبرد حل اختلافات در یک بسته به هم پیوسته تاکید داشت، در حالی که دولت اوباما معتقد بود اختلافات با ایران باید به شکل مرحله‌ایی حل و فصل شود و اصلی‌ترین نگرانی آنان، یعنی فعالیت‌های هسته‌ای ایران، در گام اول مطرح گردد. در مقابل، مقامات دولت ترامپ بارها تاکید کرده بودند که بدون رفع همزمان نگرانی‌های موشکی و منطقه‌ایی، توافقات هسته‌ای با ایران فقط به قدرتمندتر شدن جمهوری اسلامی منجر خواهد شد.

به هر حال، بایدن با توجه به تجربه «سیاست تحریم - مذاکره» در دوران ریاست جمهوری باراک اوباما، همزمان با ورود به کاخ سفید، دستور کنار گذاشتن سیاست فشار حداکثری بر ایران و مذاکره بر سر بازگشت آمریکا به برجام را صادر کرد، اما تا زمان نگارش این گزارش، هنوز تغییری در رویکرد دولت بایدن در قبال ایران و مذاکرات هسته‌ای صورت نگرفته است.

۲- تیم برجامی بایدن

گرچه بر اساس قوانین ایالات متحده، مسئولیت تنظیم سیاست خارجی را شخص رئیس جمهوری برعهده دارد، با این حال، تیم مشاوران و دستیاران رئیس جمهوری در جهت‌دهی به سیاست خارجی و سیاست امنیتی دولت آمریکا نقش تعیین کننده-ایی دارند. از آنجا که بایدن به مدت هشت سال معاون بارک اوباما بوده است، برخی از عمده‌ترین چهره‌های فعال در دستگاه دیپلماسی دولت اوباما، در دولت بایدن نیز حضور دارند. نکته قابل توجه این که اغلب کسانی که از دولت اوباما به

دولت بایدن آمده‌اند و برخی از حساس‌ترین سمت‌ها را در دستگاه دیپلماسی و امنیتی دولت جدید برعهده گرفته‌اند، با موضوع ایران و توافق هسته‌ای ارتباط دارند. از جمله این افراد می‌توان به وزیر امور خارجه (آنتونی بلینکن)، قائم مقام وزیر امور خارجه (وندی شرم‌ن)، مشاور امنیت ملی (جیک سولیوان)، رییس آژانس اطلاعات مرکزی آمریکا، سیا (ویلیام برنز) و نماینده ویژه در امور ایران (رابرت مالی) اشاره کرد. از سوی دیگر وزیر امور خارجه دولت دوم اوپاما، یعنی جان کری، در دولت بایدن مسؤولیت نمایندگی ویژه در امور تغییرات آب و هوایی را دارد که گرچه حوزه فعالیت جدید وی با موضوع ایران و برجام ارتباطی پیدا نمی‌کند، اما حضور وی در تیم سیاست خارجی و سیاست امنیتی کاخ سفید، بر وزن مرتب‌ترین با برجام در دولت کنونی آمریکا می‌افزاید.

حضور این افراد در دولت بایدن از این جهت حائز اهمیت است که اغلب آنان به برجام به عنوان یکی از مهم‌ترین دستاوردهای دولت اوپاما در قبال ایران می‌نگرند و معتقدند باید خطای ترامپ برای خروج از آن، جبران شود. البته از زمانی که اعضای تیم برجامی دولت اوپاما وارد دولت بایدن شده‌اند، مواضع جانبدارانه آنان برای بازگشت سریع و بدون شرط ایالات متحده به برجام تغییر کرده است. در حالی که در زمانی که ترامپ در کاخ سفید حضور داشت، به‌ویژه در مدت زمانی که مایک پمپئو سکان سیاست خارجی دولت آمریکا را عهده‌دار بود، افرادی نظیر جان کری، وندی شرم‌ن یا رابرت مالی، با قدرت تأکید می‌کردند که ایالات متحده باید هر چه

سریع تر به برجام برگردد و تعهدات برجانی خود از جمله تحریم‌های هسته‌ای را بار دیگر به حال تعلیق در آورد، اما از زمان تشکیل دولت بایدن و آغاز به کار افرادی نظیر بلینکن، سالیوان و مالی، موضع مقامات امریکایی تغییر کرده است، هرچند آنان همچنان خود را متعهد به بازگشت آمریکا به برجام و تعلیق تحریم‌ها معرفی می‌کنند. با این حال، در رویکردی مشابه رویکرد دولت ترامپ، اصرار دارند که ایران باید ابتدا به برجام بازگردد و سپس تحریم‌های هسته‌ای آمریکا بر ایران برداشته شود.^۳ و البته طی هفته‌های اخیر مقامات آمریکا بیشتر بر موضوع بازگشت هرچه سریع‌تر ایران به برجام تأکید کرده‌اند و گویا تحریم‌های اعمالی علیه ایران را فراموش کرده‌اند، هرچند مقاومت وزارت خارجه دولت سیزدهم سبب شده است تا پیام‌های تهدیدآمیز آمریکا رنگ ببازد.

در مجموع تیم برجانی بایدن مترصد است با باز شدن گره مذاکرات برجام، زمینه برای مذاکرات غیر برجانی میان ایران و آمریکا در حوزه‌های موشکی و منطقه‌ای فراهم شود، از این رو می‌توان انتظار داشت که در صورت به نتیجه رسیدن مذاکرات وین و بازگشت آمریکا به برجام، فشارهای واشنگتن برای واداشتن تهران به مذاکرات معروف به «برجام پلاس» شدت یابد.

۳- ضمن این که دامنه تحریم‌هایی که باید برداشته شود نیز همچنان مورد اختلاف است.

۳- دیدگاه دموکرات‌ها در زمینه بازگشت به برجام

در ۴۳ سال اخیر، همواره نوع تعامل و تخصیص میان آمریکا و ایران یکی از موضوعات چالش برانگیز در واشنگتن بوده است. این چالش عموماً برای حزبی که کاخ سفید را در اختیار داشته باشد، حساس‌تر بوده است. در حال حاضر در حزب دموکرات که هم کنترل قوه مجریه و هم کنترل هر دو مجلس قوه مقننه را برعهده دارد، بر سر نحوه مواجهه با ایران اختلاف نظر عمیق وجود دارد. هسته اصلی حزب دموکرات، به‌ویژه آن گروه از اعضای حزب که در کمیته‌های مربوط به مسائل سیاست خارجی و سیاست امنیتی در کنگره حضور دارند، مخالف بازگشت سریع آمریکا به توافق برجام بدون کسب امتیازات درخور توجه هستند. رهبری این جریان را سناتور جمهوریخواه، یعنی رابرت مندز، برعهده دارد که بر کرسی ریاست بر کمیته بسیار مهم و تاثیرگذار روابط خارجی سنا تکیه زده است. وی در سال ۲۰۱۶، زمانی که ریاست کمیته روابط خارجی را برعهده داشت، با توافق دولت اوباما بر سر برنامه‌های هسته‌ای ایران به مخالفت برخاست و حتی حاضر نشد در رأی‌گیری در سنا، به توافق برجام رأی مثبت دهد. در آن زمان، مندز به همراه تنی چند از سناتورهای دموکرات به اردوگاه ضد برجامی جمهوریخواهان پیوست و از همراهی با رئیس‌جمهوری هم حزبی خود، روی‌گردان شد.

البته در آن زمان، مخالفت جمهوریخواهان و دموکرات‌ها نتیجه بخش نبود و دولت اوباما سرانجام توانست توافق برجام را به اجرا درآورد. اکنون نیز مقامات دولت

بایدن تلویحا اعلام کرده‌اند بازگشت آمریکا به برجام نیاز به تأیید سنا ندارد و از این‌رو، سناتورهای همچون منندز، قادر به کارشکنی نخواهند بود. با این حال، استمرار نارضایتی افرادی همچون رییس کمیته روابط خارجی سنا که به‌صورت غیررسمی نقش وزیر امور خارجه قوه قانونگذاری ایالات متحده را ایفا می‌کند، می‌تواند در ادامه راه، مشکلاتی را در مسیر مدیریت تنش‌ها میان واشنگتن و تهران ایجاد کند. این موضوع از این جهت اهمیت دارد که ائتلاف مجدد جمهوری-خواهان ضد برجامی و برخی از دموکرات‌های ناراضی، توان اثرگذاری دولت بایدن برای کسب حمایت‌کنگره برای یکی از پیچیده‌ترین موضوعات سیاست خارجی آمریکا-یعنی بازگشت احتمالی به برجام- را کاهش خواهد داد.

در مقابل، دولت بایدن، همزمان از حامیانی نیز در میان اعضای بانفوذ کنگره برای بازگشت احتمالی به برجام برخوردار است. سناتور کریس مورفی از جمله سرشناس‌ترین اعضای کنگره است که در ماه‌های اخیر به کرات بر ضرورت فوری بازگشت آمریکا به برجام و برداشته شدن تحریم‌ها تأکید کرده است. این موضوع موجب شد مورفی دیداری با مجید تخت‌روانچی، سفیر جمهوری اسلامی ایران در نیویورک داشته باشد؛ دیداری که مهم نیز قلمداد شد.

در این میان می‌توان به مواضع مثبت ایلهان عمر، عضو دموکرات کمیته روابط خارجی مجلس نمایندگان در قبال برجام نیز اشاره کرد. البته نقش کمیته روابط خارجی مجلس نمایندگان در مقایسه با همتای خود در سنا، از اهمیت کمتری

برخوردار است، اما به دلیل نفوذ عمر در میان جناح چپ حزب دموکرات موسوم به جناح ترقی خواه، دیدگاه و مواضع وی در بین منتقدین سیاست میلیتاریستی و امپریالیستی، حائز اهمیت است. این نگرش با دیدگاه‌های سناتور مستقل، یعنی برنی سندرز، نیز اشتراکات زیادی دارد. چنین وضعیتی موجب می‌شود تعادلی میان مخالفان برجام در داخل حزب دموکرات و حامیان آن برقرار شود.

به هر حال، تجربه دو سال حضور آمریکا در برجام نشان داد که بدون هماهنگی میان کاخ سفید و کنگره، امکان استمرار تعهدات برجامی واشنگتن تا چه اندازه دشوار است. این ناهماهنگی در سال ۲۰۱۶ موجب شد که جمهوری خواهان، قانونی را به تصویب رسانند که بر اساس آن، رییس جمهوری آمریکا ملزم می‌شد هر ۹۰ روز یک بار، طی نامه‌ای به کنگره، پابندی ایران به توافق هسته‌ای را تأیید کند و مستند به آن، تحریم‌های هسته‌ای ایران را در تعلیق نگه دارد. همین قانون نیز در نهایت مورد استفاده ترامپ قرار گرفت تا از تأیید صلح آمیز بودن برنامه هسته‌ای ایران در ماه مه ۲۰۱۸ سر باز زند و تحریم‌های هسته‌ای را بار دیگر علیه جمهوری اسلامی به اجرا گذارد.

اکنون نیز با توجه به شکاف میان موافقان و مخالفان برجام هم در کنگره آمریکا و هم در حزب دموکرات، این خطر وجود دارد که مخالفان بتوانند قوانین جدیدی را به تصویب و امضای رییس جمهوری برسانند که اجرای برجام را دشوارتر سازد. همچنین این احتمال وجود دارد که مخالفین برجام، تحریم‌های شدیدتری را در

حوزه‌های غیر هسته‌ای علیه ایران تصویب کنند با این امید که در نهایت، برجام از سوی ایران کنار گذاشته شود.

۴- دیدگاه جمهوری خواهان در زمینه بازگشت به برجام

برخلاف دموکرات‌ها که از ابتدا بر سر موضوع مذاکرات هسته‌ای با ایران دچار اختلاف بودند، در درون حزب جمهوریخواه در این خصوص اتفاق نظر وجود داشته است. در زمان ریاست جمهوری اوباما، تمامی اعضای جمهوریخواه کنگره، یک صدا، مخالف توافق با ایران بودند و حتی برای کارشکنی در این مسیر، بنیامین نتانیاهو، نخست وزیر رژیم صهیونیستی را بدون هماهنگی با کاخ سفید به واشنگتن دعوت کردند تا علیه برجام سخنرانی کند. البته تلاش جمهوریخواهان برای جلوگیری از عملیاتی شدن توافق برجام نتیجه بخش نبود و دولت دموکرات اوباما، تحریم‌های هسته‌ای علیه ایران را به حال تعلیق در آورد. با این حال، همان‌گونه که پیش از این گفته شد، جمهوریخواهان به کمک دموکرات‌های منتقد برجام موفق شدند قانونی را به تصویب برسانند که بر اساس آن، رییس جمهوری آمریکا را ملزم می‌ساخت هر ۹۰ روز یک بار، پابندی ایران به برجام را به اطلاع کنگره برساند. رییس جمهوری جمهوریخواه بعدی نیز با استفاده از همین قانون، در نهایت، خروج امریکا از برجام را اعلام کرد.

اکنون نیز در روند مذاکراتی میان ایران و گروه ۴+۱ برای بازگرداندن آمریکا به برجام، جمهوریخواهان یک صدا علیه هر گونه توافقی با ایران متحد شده‌اند. رهبری این جریان را نیز مایک پمپئو، آخرین وزیر خارجه دولت ترامپ برعهده دارد که چندی پیش در مقابل کنگره وعده داد در صورت بازگشت جمهوریخواهان به کاخ سفید، هر گونه توافق احتمالی میان ایران و آمریکا را برهم خواهند زد. از آنجا که پیش از این و توسط ترامپ جمهوریخواه، آمریکا از برجام خارج شد، تهدید پمپئو برای تکرار این وضعیت بسیار محتمل است. نکته قابل توجه این که متأسفانه هیچ تضمین سیاسی یا حقوقی برای پایبند ماندن آمریکا به تعهدات دوجانبه یا چندجانبه وجود ندارد و حتی تصویب پیمان‌های بین‌المللی در سنای ایالات متحده نیز تضمین کننده ماندگاری تعهدات آمریکایی‌ها به شمار نمی‌آید.

به هر حال، همان‌گونه که برجام، میراث یک دولت دموکرات به شمار می‌آید، خروج از برجام نیز میراث یک دولت جمهوریخواه است و می‌توان پیش‌بینی کرد که دولت جمهوریخواه بعدی نیز خود را به میراث جمهوریخواهان پایبند بداند، از این رو لازم است جمهوری اسلامی ایران از هم‌اکنون و حتی پیش از توافق بر سر چگونگی بازگشت آمریکا به برجام، برای دوران خروج احتمالی و مجدد آمریکا از برجام تدابیری بیندیشد تا کشور مجدداً با شوک ناشی از عهدشکنی‌های آمریکا مواجه نشود.

۵- جاه‌طلبی‌های کامالا هریس و تأثیر آن بر سیاست خارجی دولت

بایدن

یکی از پارامترهایی که بر رویکرد دولت بایدن در قبال ایران و توافق برجام اثر می‌گذارد، شخص کامالا هریس، معاون جو بایدن، است. البته در ظاهر، نقش معاون رییس جمهوری در جهت دادن به سیاست خارجی ایالات متحده چندان قابل توجه نیست، اما هرگاه معاون رییس جمهوری قصد داشته باشد در آینده بر روی کرسی رییس خود بنشیند، تلاش می‌کند بر شکل‌گیری سیاست خارجی دولت مستقر، اثر بگذارد، به ویژه با توجه به سن بالای جو بایدن، شاید رییس جمهوری کنونی ایالات متحده در انتخابات سال ۲۰۲۴ شرکت نکند که در این صورت، اصلی‌ترین گزینه دموکرات‌ها در انتخابات ریاست جمهوری، معاون رییس جمهوری کنونی، یعنی هریس، خواهد بود. در این میان هریس نیز تمایلی نخواهد داشت شانس ریاست جمهوری خود را در کوران اختلافات بر موضوع ایران، به خطر اندازد. بنابراین، قابل پیش‌بینی است که هریس بیش از بایدن تحت تأثیر مخالفان برجام - حداقل در داخل حزب دموکرات - قرار گیرد و موضع سرسختانه‌تری را در قبال ایران اتخاذ کند.

باید در نظر داشت که بر اساس جدول انتخاباتی در ایالات متحده، رقابت‌های انتخاباتی تقریباً یک سال‌ونیم پیش از روز انتخابات آغاز می‌شود. به عبارت دیگر مدت زمان طولانی برای ورود مجدد آمریکا به فصل رقابت‌های مقدماتی و سپس

نهایی انتخابات ریاست جمهوری باقی نمانده است و اگر در این رقابت‌ها، قرار باشد به جای بایدن، کامالا هریس به مصاف نامزد نهایی جمهوریخواهان برود، دولت بایدن با احتیاط بیشتری موضوع تعامل با ایران را در پیش خواهد گرفت تا از آسیب وارد شدن به نامزد حزب دموکرات جلوگیری به عمل آورد.

از سوی دیگر هریس برخلاف رییس جمهوری و اعضای تیم امنیت ملی آمریکا نظیر وزیر خارجه، وزیر دفاع و مشاور امنیت ملی، اظهار نظر دقیقی در مورد ایران و روند بازگشت آمریکا به برجام مطرح نکرده است. ضمن این که وی در سال‌های اخیر تلاش کرده است به روشنی از رژیم صهیونیستی پشتیبانی کند. این دلبستگی هریس به لابی‌های صهیونیستی در آمریکا که می‌تواند سرمایه‌گذاری سیاسی به منظور کسب موفقیت‌های بیشتر قلمداد شود، او را در صف افرادی قرار خواهد داد که با احتیاط با موضوع برجام برخورد می‌کنند. همین احتیاط نیز می‌تواند در نهایت به مانعی در رسیدن به توافق احتمالی میان ایران و دولت بایدن تبدیل شود.

۶- انتخابات پیش‌روی کنگره

در نهایت این که ترکیب کنونی کنگره آمریکا شامل برتری بسیار شکننده دموکرات‌ها در هر دو مجلس نمایندگان و سنا می‌تواند یک سال و نیم دیگر تغییر کند. به طور سنتی، هر دولتی در آمریکا، در نخستین انتخابات پارلمانی که دو سال بعد از استقرار دولت، برگزار می‌شود، کرسی‌های خود را در کنگره از دست می‌دهد. در حال حاضر دموکرات‌ها برای حفظ اکثریت در مجلس نمایندگان کمتر از

۱۰ کرسی و در سنا کمتر از یک کرسی در اختیار دارند. پیش‌بینی می‌شود با توجه به مشکلات عدیده پیش‌روی دولت بایدن، دموکرات‌ها برای حفظ موقعیت خود در کنگره، با چالش جدی مواجه شوند و چه بسا در کنگره آینده که از سوم ژانویه ۲۰۲۳ (دی ماه ۱۴۰۱) آغاز به کار می‌کند، حزب جمهوریخواه اکثریت یکی یا هر دو بازوی قانونگذاری آمریکا را در اختیار بگیرد. در چنین شرایطی قابل پیش‌بینی خواهد بود که تسلط دوباره جمهوریخواهان بر یکی یا هر دو مجلس کنگره - بویژه اگر این برتری در سنا حاصل شود - برنامه‌های دولت دموکرات بایدن برای تعامل با جمهوری اسلامی ایران را به شدت به چالش خواهد کشید و حتی در این وضعیت، تصویب قوانین جدید تحریمی علیه ایران بسیار محتمل خواهد بود. این در حالی است که اگر در نهایت دولت بایدن زمینه بازگشت آمریکا به برجام را فراهم کند، بر اساس همین سند، هشت سال بعد از اجرای برجام، کنگره آمریکا به درخواست کاخ سفید باید موضوع لغو کلیه تحریم‌های هسته‌ای ایران را به بحث بگذارد. تقویت احتمالی موقعیت جمهوریخواهان در کنگره، این بخش از سند برجام را تقریباً به نابدی خواهد کشاند.

بنابراین، حتی پیروزی جمهوریخواهان در انتخابات ۲۰۲۲ - و نه الزاماً انتخابات ۲۰۲۴ - اندک‌نرمش احتمالی دولت کنونی آمریکا در قبال توافق هسته‌ای با ایران را بر باد خواهد داد.